

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Sredništvo in uprava Maribor, Aleksandrova cesta št. 13. Telefon 2458
 Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 18. uri / Velja mesečni prejemnik
 v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglase po ceniku / Oglase
 sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekoval račun št. 11.409

Za moralno ozdravljenje Romunije

BOJNA NAPOVED PARTIZANSTVU IN KORUPCIJI.

Kraljevina Romunija je bila že pred svetovno vojno znana po svojih posebnih političnih razmerah, ki so jih ustvarjale s partizanstvom in korupcijo zastrupljene stranke. Kakor drugod, tako se je tudi v Romuniji še močno poznala žalostni upliv turške nadoblasti, ki je z orientalskimi razmerami razjedala politično moralo in ustvarjala iz uprave vir nedovoljenih dohodkov za višjo birokracijo. Svetovna vojna teh razmer ne le ni odpravila, temveč jih je še poslabšala. V prvi povojni dobi se se dogajale stvari, o katerih je pisalo celo zapadnoevropsko časopisje. Zato je pa bila borba za oblast v državi vedno skrajno besna, včasih tudi sirova ter vse prej ko parlamentarna in demokratična. Vlade niso padle v parlamentu, ampak zaradi zakulisnih intrig, sestavljeni so se volilni kabinet, ki so vedno dobili večino. »Romunske volitve« so postale že poseben boj.

Da je zaradi vsega tega trpelo tudi narodno gospodarstvo, da je propadala uprava in ni bilo nikjer pravih zdravih temeljev, je popolnoma umljivo. Svetovna gospodarska kriza je zato zadela Romunijo še veliko težje kakor druge vzhodnoevropske agrarne države, in vlada je bila letos spomladi prisiljena zaprositi za pomoč v Parizu, ki je poslal v Bukarešto posebnega finančnega strokovnjaka Charlesa Rista. Rist, ki je postal svetovalec romunske narodne banke in obenem zaupnik francoskih upnikov, je ugotovil, da je Romuniji nemogoče dati nova posojila, dokler se ne poravi koruptna uprava in ne ustvari zakonitost, da se bo izposojeni denar uporabljal zares v vnaprej določene namene. Obenem je predlagal tudi stalno francosko kontrolo nad romunskim gospodarstvom. Njegovo poročilo je dvignilo tedaj obilo prahu in nastali so spori, v katerih je Charles Rist zapustil Bukarešto in Romunijo, ki je tako ostala brez francoske finančne pomoči.

To je v bistvu tudi glavni vzrok, da je marala Jorolna vlada odstopiti in je nastala precej težka in dolgotrajna kriza. Kriza je želela koncentracijsko ali vsaj široko koalicijsko vlado, ki naj bi sestavil londonski poslanik Titulescu, ki je širokih razpisov, velikih sposobnosti in zares čistih rok. Toda Titulescu tega ni hotel prevzeti. Svetoval je kro-

ni po vseh neuspehih razpis novih volitev, ki naj bi jih izvedla koalicijska ali pa narodna caranistična stranka, ki je med vsemi najmodernejša, najsocialnejša in najmanj korumpirana. Tako je romunska kmečka stranka zares dobila mandat za sestavo volilne vlade in izvedla volitve, pri katerih je skoraj brez terorja tudi sijajno zmagala. Dasi so bile te volitve izvedene še po določenih starega volilnega zakona, ki daje najjačji stranki absolutno večino mandator, lahko vseeno trdimo, da so bile prve kolikor toliko svobodne volitve v zgodovini romunskega parlamentarizma. Kljub temu so nastale velike ovire pri sestavljanju nove definitivne delovne vlade, ker so volilci zahtevali, da dr. Maniu zopet postane voditelj kmečke stranke in ministrski predsednik. Dr. Maniu je prvi zahtevi ugodil, drugi pa ne, in v delovno se je spremenila le neznatno rekonstruirana volilna vlada Vajde Voevoda.

Nova vlada se je zelo temeljito lotila svojega težkega posla in napovedala je, kar je glavno, tudi dokončni boj korupciji v politiki in v upravi. Na seji senata v petek 26. t. m. je trgovski minister Madgearu v imenu celokupnega kabineta izrekel zgodovinsko važne besede, da mora biti korupcija v Romuniji sedaj enkrat za vselej konec. Napovedal je že znani zakon o kontroli premoženja politikov, zlasti ministrov, in uradnikov, kajti ugotovilo se je, da so nekateri na nepojasnen način in nenavadno naglo silno obogateli. Nadalje je dejal, da se bo ustanovila posebna anketna komisija, ki bo natančno preiskala, kdo je odgovoren za nered v romunskih financah, ki ga je v svojem uradnem poročilu orisal Charles Rist, kajti izgubljeno zaupanje sveta se mora zopet pridobiti. Mimo tega je pa Madgearu napovedal tudi celo vrsto gospodarskih akcij: izboljšanje in moderniziranje poljedelstva, industrializacijo države itd. V ta namen bodo poklicani v Romunijo priznani tuji inženjerji in drugi strokovnjaki.

Sedanja romunska vlada bo torej z vsemi silami delala na moralni okrepitvi države in stalno kontrolirala dohodke in premoženje vseh onih, ki vodijo državo v imenu naroda, in če bo to napovedano delo tudi res izvršila, bo postala njena mislija zgodovinskega pomena za vso Romunijo.

Mussolini Združenim državam

VODITELJ ITALIJANSKEGA FAŠIZMA SNUBI AMERIŠKE ZDRUŽENE DRŽAVE ZA SODELOVANJE.

LONDON, 29. avgusta. Tukajšnji »Sunday Referee« prinaša izpod peresa italijanskega ministrskega predstavnika Mussolinija članek, v katerem Mussolini pobija domnevo, da so evropske države v Lausanni sklenile skupni pakt proti Združenim državam. Med drugim pravi, da Evropa vabi Združene države k sodelovanju za splošno gospodarsko obnovo sveta. V Združenih državah, piše Mussolini, ni neznano, da je ameriško blagostanje v veliki meri odvisno od blagostanja Evrope. Evropske države z lozanskimi pogodbami niso nikogar izključile od sodelovanja, temveč so nasprotno z načinom, kakor so tamkaj reševale razna vprašanja, ustvarile temelj, na katerem bodo mogle nadaljevati delo za obnovo sveta. Po Mussolinijevem mnenju je lozanski sporazum najboljši med mnogoštevil-

nimi mednarodnimi sporazumi, ki so bili sklenjeni po I. 1929. Kar se pa tiče ženevske konference, se je po Mussolinijevem mnenju končala z negativnim rezultatom. Zaključila se je z dvomno deklaracijo, ki jo je sestavil dr. Beneš. To deklaracijo smatra Mussolini kot plod akcije, naperjene proti razorožitvi. To akcijo pa vodi Francija.

Papen zopet v Berlinu

BERLIN, 29. avgusta. Državni kancelar je prispel danes dopoldan iz Münstra v Berlin. Popoldan se odpelje v spremstvu notranjega ministra Gayla, brambnega ministra generala Schleicherja in drž. tajnika Melssnerja v Neudeck, kjer bodo v avdienci pri Hindenburgu odločilna posvetovanja o ureditvi notranje situacije.

Dve nemški politični fronti

PAPENOV GOVOR V MÜNSTRU. — OSTER NASTOP PROTI HITLERJEVCEM IN RJAVO-ČRNI KOALICIJI. — PRED ODLOČILNIMI DOGODKI.

BERLIN, 29. avgusta. Včeraj popoldne je imel nemški državni kancelar von Papen v Münstru na Westfalskem velik programatičen govor, ki ga je pričakoval ves svet, ne le Nemčija sama, z ogromnim zanimanjem in napetostjo ter se je iz njega pričakovala rešitev nemškega notranje-političnega položaja. V svojem govoru, ki so ga prenašale vse nemške radijske postaje, je von Papen po kratkem uvodu naglasil, da sloni njegova vlada na temelju konservativnih in krščanskih nazorov. Vlada ne bo igrača v rokah posameznih strank in interesentov, temveč bo, če treba, tudi s silo uveljavila svoja načela in obvarovala svojo avtoriteto. Vlada je tudi pripravljena uveljaviti pravico in s tem izvršiti obsodbe beuthenskega in briškega sodišča.

Temeljito bo reformirala celokupno narodno gospodarstvo in reducirala uvoz na skrajni minimum. Po lozanski konferenci je Nemčija oproščena plačil in sedaj dela le zase. Za ublažitev bede delavskih mas je vlada doslej votrla že 135 milijonov mark, kar pa je še veliko premalo. Za povzdigo nemškega gospodarstva in zaposlitev 1.750.000 brezposelnih sta potrebna vsaj 2 milijona mark likvidne gotovine, ki jo misli vlada dobiti na ta način, da bo izdala za davke, ki zapadejo v

plačilo v času od 1. oktobra t. l. do 1. oktobra 1933, obveznice vsem onim, ki bodo plačali davek vnaprej. Davkoplačevalci bodo tako postali upniki države, ki bo s tem pridobila potrebna sredstva za nova dela, podporo nemške industrije in odstranitev brezposelnosti. Kriza že pojava in je pričakovati oživenje gospodarstva.

BERLIN, 29. avgusta. Jutri bosta otvoritveni seji novo izvoljenega državnega in pruskega deželnega zbora. Končna odločitev o eventualnem razpustu državnega zbora in o bodoči obliki državne vlade leži v rokah predsednika republike Hindenburga, pri katerem se bodo pričela jutri odločilna politična posvetovanja.

BERLIN, 29. avgusta. V narodnih socialističnih krogih je vzbudil Papenov govor veliko ogorčenje, ker ni nihče pričakoval, da bo tako oster, zlasti zato ne, ker se pogajanja med narodnimi socialisti in centrom za skupno delo v vladi in parlamentu ugodno razvijajo. Silen odpor je povzročila tudi izjava, da na pomislest obsojenih narodnih socialistov ni računati. V splošnem so se nemške notranje razmere v toliko izboljšavale, da se vidi afont skupine Papen, Schleicher, Hindenburg proti rjavo-črni koaliciji.

Vprašanje kolonialnih mandatov

ZANIMIVA IZVAJANJA ITALIJANSKEGA LISTA. — AMERIKA BI RA-DA KOLONIJE NAMESTO PLAČILA DOLGOV.

RIM, 29. avgusta. Fašistično glasilo za kolonialno propagando »Azione Coloniale« trdi v nekem svojem članku, da bi bilo treba vprašanje kolonij, oziroma revizije mandatov čim prej vzeti v pretres. Doslej še ni bilo ničesar ukrenjenega, da bi se to vprašanje rešilo tako, kakor to zahteva današnji položaj. Po zanesljivih informacijah je predlagal ameriški senator Gore ameriški vladi, naj zahteva od svojih bivših vojniš evropskih zaveznikov, da ji dajo v kompenzacijo za anulliranje vojniš dolgov bivše nemške kolonije, nad katerimi izvajajo svoje mandate. Senator Gore pa najbrže ne ve, da zavezniške države, ki so dolžnice Amerike, tega nikdar ne morejo sto-

riti, ker je lastnik nemških kolonij de-jansko Društvo narodov, nad njimi pa izvajajo mandatarni sistem posamezne zmagovalne države. Torej države-dolžnice kolonij pod nobenim pogojem ne morejo odstopati v nadomestilo plačila svojih vojniš dolgov, ker niso njihova last. Senator Gore je najbrže načel to vprašanje zato, da bi obrnil pozornost vsega sveta na kolonialni problem in na kolonialne revindikacije Nemčije. S tem pa je Gore napravil veliko uslugo onim, ki zahtevajo revizijo mandatov, ker doslej ni pokazalo ne Društvo narodov, ne prizade-te države nobene volje za tako rešitev tega vprašanja, kakor ga današnji čas zahteva.

Velik vlom v banko

ZAGREB, 29. avgusta. Včeraj zjutraj je odkril sluga »Diskontne banke d. d.«, ko je prišel pometat bančne lokale na Zrinjevcu, v poslopju, kjer sta tudi francoski konzulat in Avtoklub Kraljevine Jugoslavije, velik vlom, ki je bil izvršen v noči na nedeljo v težko blagajno sistema »Wertheim«. Neznani drzni vlomilci so odnesli iz blagajne 420.000 dinarjev našega denarja in za okrog 100.000 dinarjev tujih valut. Policija zaenkrat o vlomilcih nima nobenega sledu.

Francoske izgube

PARIZ, 29. avgusta. Po informaciji le-vičarskih listov je padlo v bojih z doma-čimi vstaji v Mauretaniji v Severni Afriki v francoskih vrstah okrog 80 vo-

jakov, med njimi tudi podporočnik Mac Mahon, vnuk slavnega vojskovodje Mac Mahona. Socialistično glasilo »Populaire« očita vladi, zakaj ne pove resnice o izgubah v Severni Afriki, ker je navedla v svojem komunikeju samo 17 mrtvecev.

TUDI NORVEŠKA PROTI OBOROŽEVANJU.

PARIZ, 29. avgusta. Iz Oslo poročajo, da je tudi norveška vlada sprejela pred-log sveta Društva narodov, naj se za 4 mesece podaljša odmor v oboroževanju.

VENIZELOS V VOLILNI BORBI.

ATENE, 29. avgusta. Predsednik vla-de Venizelos je odpotoval v soboto popoldne v Solun, kjer bo pričel svojo mo-ljno turnejo. Včeraj je imel prvi volilni govor pred desettisočglavim solunskim meščanstvom.

Dnevne vesti

Izreden občni zbor združenja mariborskih trgovcev

PREOSNOVANJE GREMIJA V ZDRUŽENJE. — ODOBRITEV NOVIH PRAVIL IN OBLIGATORNEGA BOLNIŠKEGA IN STAROSTNEGA ZAVAROVANJA. EKSPOZITURA LJUBLJANSKE ZBORNICE V MARIBORU. — USODA NOVA-KOVE HIŠE.

Izredni občni zbor, ki ga je sklical Gremij trgovcev za mesto Maribor predteklo soboto zvečer, je potekel zelo burno. Spodnjo veliko dvorano pri »Orlu« so polnoštevilno zasedli trgovci in nekatere trgovke iz mesta, navzoči pa so bili tudi zastopniki pomočniškega zbora, zastopnik mestne občine, magistratni svetnik g. R o d o š e k, in obrtni nadzornik g. Z a l o ž n i k.

Občni zbor je otvoril in vodil načelnik gremija g. Vilko W e i l, ki je v uvodni besedi naglasil pomen »Mariborskega tedna« za trgovstvo, opozoril navzoče trgovce na novo taksiranje računov, ki morajo biti po taksnem zakonu od 1. septembra t. l. ne glede na višino vsote kolokovani s kolkom za 25 par in podčrtal nekaj najvažnejših sprememb novih pravil za izstavitev obrtnega lista. Ker se je po novem obrtnem zakonu preosnoval gremij v Združenje trgovcev za Maribor, so bila prečitana navzočim obsežna nova pravila, ki določajo delovanje posameznih odsekov novega združenja in so se prenesli posli načelstva na novo upravo.

Na zadnjem rednem občnem zboru v mesecu maju je bil sprejet predlog o prisilnem bolniškem in starostnem zavarovanju članov združenja. Sklenjeno je bilo, da bo gremij nabiral podpise in se je za obligatorno zavarovanje pismeno izjavilo od 639 članov 349, torej več kot polovica. Izredni občni zbor je odobril ta sklep in se prenesejo vsi posli na že obstoječi odbor, ki namerava prihodnje leto izpopolniti sistem zavarovanja. Sedanjih visokih pristojbin ne znorejo vsi trgovci, in da bo tudi manj premožnim omogočeno zavarovanje, se bodo uvedle tri kategorije.

Izredni občni zbor je z zadovoljstvom konstatiral, da je tudi v bodoče po novi naredbi ostala ljubljanska zbornica za trgovino, obrt in industrijo skupna za vse tri panoge našega gospodarstva in pričakuje, da bo kot celota vsega gospodarstva mogla najuspešnejše vršiti svoje posle. Stavljen je bil predlog, naj bi se ustanovila v Mariboru ekspozitura ljubljanske zbornice. Povdarjalo se je, da je Maribor z okolico z ozirom na svojo industrijo, dobro razvito trgovino in obrtom, kot središče vinorodnih krajev ter radi svoje obmejne lege nedvomno eden važnih krajev za gosposodarsko in izvozno udejstvovanje in da bi radi tega bila ekspozitura nujna potreba, ker en sam uradni dan, kakor je bilo to doslej, ne zadostuje. Z ozirom na vse to je izredni občni zbor sklenil zaprositi bansko upravo za ustanovitev ekspoziture ljubljanske zbornice za TOI v Mariboru.

Nadalje je izredni občni zbor razpravljal o predlogu za omiljenje brezposelnosti med trgovskimi strojniki. Trgovci so že na zadnjem občnem zboru apelirali na pomočniški zbor, naj bi pomočniki sami procentualno prispevali v fond za brezposelne tovariše, a je ta predlog pomočniški zbor odklonil. Radi tega je veletrgovec g. Pinter predlagal z ozirom na naraščajočo brezposelnost in na izčrpan fond, naj bi trgovci prispevali v fond za brezposelne pomočnike 1 do 2 odstotka, pomočniki pa naj bi iz sočutja do svojih trpečih tovarišev sklenili prispevati pol odstotka od svojih mesečnih prejemkov. G. Pinter je ponovno apeliral na velikodušnost trgovstva, toda zbor je njegov predlog odklonil z motivacijo, da trgovstvo ne zmora novih bremen.

Sledilo je poročilo predsednika odseka za izvedbo prodaje Novakove hiše v Slovinski ulici, veletrgovca g. P i n t e r j a. Ker že na zadnjem občnem zboru ni bilo sklepčnosti v tej zadevi, je bil izvoljen desetčlanski odsek, ki je točno proučil stvar in stavljal predlog: Renovacija starega razpadajočega poslopja bi stala okroglo 180.000 Din, zato se naj bi hišo prodala najvišjemu ponudniku in se

naj kupi za ta denar primerna zgradba v Kettejevi ulici ali pa se naj zida nov moderen dom za obubožane trgovce na parceli, ki jo da brezplačno na razpogo mestna občina. Hiša Mariborskega kreditnega zavoda v Kettejevi ulici, ki jo ceni na 400.000 Din, bi bila primerna, še primernejši pa bi bil seveda nov dom, ki bi v vsem ustrežal želji in dobremu namenu pokojnega Novaka. Za realizacijo tega načrta bi moralo mariborsko trgovstvo nekaj žrtvovati, ker so stroški nove zgradbe preračunani na okroglo 700.000 Din. Načrt, ki ga je izdelalo stavbno podjetje inž. Šlajmer in Jelenec, je naravnost idealen in bi uresničitev bila mariborskemu trgovstvu le v čast in ponos ter bi bil tako najprimernejše počaščen Novakov spomin.

Za stavljeni predlog pa se niso navdušili navzoči zborovalci. Razvila se je ostra debata, v katero so posegli trgovci gg. Berdajs, Weiler, Škrabl in Gustinčič, ki so se zavzemali za to, da se hiša ne prodaja, dočim so trgovci gg. Pinter, Kravos in Murko zagovarjali stavljeni predlog, da se hiša prodaja, ker ni primerena za dom obubožanih trgovcev iz nešteti razlogov in da se kupi druga primernejša, ali pa se zgradi Novakov dom v okviru razpoložljivega kapitala, in se od leta do leta po potrebi dozida. Končno je bil sprejet predlog predsednika združenja, g. Weikla, da se hiša za silo popravi in čimprej izroči svojemu namenu, skrbi pa se že naj za ugodno prodajo in za realizacijo načrta Novakovega doma. Izvoljeni so bili nato v nov kurtorij Novakove hiše trgovci Berdajs, Škrabl, Klančnik, Zlahtič in Prešeren.

Pri slučajnostih je bila tudi razdelitev nagrad in diplom za ocenjene najlepše izložbe ob priliki »Mariborskega tedna«. O polnoči je predsednik zaključil izredni občni zbor.

Šolnina na meščanskih šolah

Banska uprava objavlja brzojavno obvestilo ministrstva prosvete, po katerem se plačuje tudi na meščanskih šolah šolnina s prihodnjim šolskim letom. Šolnina znaša polovico one šolnine, ki je predpisana za nižje razrede srednjih šol. Šolnine oproščeni so otroci, katerih starši (če jih nimajo, pa otroci sami) ne plačajo nad 300 Din neposrednega davka na leto. Vsak učenec, odnosno učenka, mora prinesiti že k vpisu potrdilo o višini davka. Potrdila izdajajo davčna oblast, za državne, banovinske, občinske in privatne uslužbenice pa nadrejena oblast, ki nakazuje plačo, odnosno delodajalec, ki odteguje uslužbenški davek. Za potrdila je treba zaprositi z vloco, ki mora biti kolkovana s petdinarskim kolkom in predložiti za rešitev kolek za 20 Din.

Iz državne službe.

Za tehničnega pristava je imenovan uradnik pripravnik Metod Pfeifer pri okr. glavarstvu v Mariboru. Profesor pujske gimnazije France Ferjan je premeščen na učiteljsko v Ljubljano. Poštna uradnica Marica Ramšakova v Gornji Radgoni pa je podala ostavko na državno službo.

Pod vojaško zastavo.

V soboto zvečer sta se poslovila od Maribora znana in simpatična sokolska delavca ter lahkoatleta sportnega kluba Železničarja Vlado Venu in Stropnik, katerima je SK Železničar priredil prav lepo odhodnico. Poslovil pa se je tudi splošno znani krilec ISSK Maribora Jože Konič. Vsi trije so odšli v Bileče služiti kralju in domovini.

Kongres Zveze mest.

Letošnji kongres Zveze mest kraljevine Jugoslavije bo 25. septembra v Skoplju. Na dnevnem redu so predavanja o raznih vprašanjih.

Petintridesetletnica maturo.

Absolventi tukajšnjega moškega učiteljskega, ki so maturirali l. 1897., so praznovali 20. avgusta t. l. v prostorih gostilne Renčelj na Pobrežju svojo petintridesetletnico. Od bivših 20 tovarišev jih še živi 14, od teh štirje v Avstriji, od koder so došli k proslavi Josip Medved in Teodor Schnurrer, višja inspektorja zveznih železnic v pokoju ter uradnik Alojz Schampy; šolski ravnatelj Franc Cmerešek je odsotnost opravičil. Tukajšnji tovariši so bili vsi navzoči, in sicer: ravnatelj Tone Holnec, upravnik Fran Irigolič ter upravitelji Fran Čene, Josip Čuček, Josip Klemenčič, Štefan Kos, Karel Majer, Mirko Marinič, Josip Peitler in Oskar Žolnir. Kako pristržno je po dolgih letih pozdravljal tovariš tovariša, v kaki iskreni animiranosti nam je potekel lepi večer! Staro tovariško prijateljstvo je ostalo neokrnjeno. Ni ga omajalo ne časovno razdobje ne velika daljavo! Težko smo se ločili drug od drugega.

Na motorjih z lampijončki.

Propagandne vožnje na motorjih z lampijončki skozi mesto, ki jo je priredil mariborski »Motoklub« v soboto zvečer, se je udeležilo 14 motoristov. Po končani vožnji so odbrzeli motoristi v Radvanje, kjer je bila razdelitev daril in nagrad za gymkhanske tekme ob priliki »Mariborskega tedna«.

Kriza našega avtobusnega prometa.

Čeprav se je avtobusni promet v naših krajih naglo razvil in so danes z avtobusnimi programi zvezani skoro vsi pomembnejši kraji tudi na severu naše banovine, mu v kljub dobri frekvenci ni prizanesla današnja kriza. Vzroke krize pa je treba iskati delno v novih odredbah obrtnega zakona, kakor tudi v novih predpisih za posebne pristojbine, ki ne gredo v državno blagajno. Komaj je bila ukinjena banovinska dajatev za kontrolo prog, že je stopil v veljavo novi zakon o prisilnem zavarovanju avtobusnih potnikov. Po določbah tega zakona bo ob enem z vozno karto plačana tudi zavarovalnina. Doslej so sklepale posamezne avtobusne družbe zavarovalne pogodbe z zavarovalnicami, novi zakon pa predvideva obvezno zavarovanje pri »Evropskem zavarovalnem društvu«. Ta nova določba bo nedvomno slabo uplivala na bilanco marsikaterega avtobusnega podjetja.

Strokovni teden v Mariboru.

V času od 11. do 18. septembra priredi Medstrokovni odbor UDSŽJ v Mariboru »strokovni teden«, ki bo posvečen delavskemu pokretu in popularizaciji vseh socialno-političnih zahtev delavcev in nameščencev. Strokovni teden bo zaključen z javnim shodom delavcev na verandi »Uniona«.

Na Dravskem polju je zopet gorelo.

V Župečiji vasi je izbruhnil ogenj v gosposodarskem poslopiju posestnika Alojzija Predikake. Pošopje je pogorelo da tal in trpi Predikaka občutno škodo. Cirkovski orožniki so aretirali neko osebo, ki je osumljena, da je zažgala neko poslopje.

Razstavo lepih preprog po starih perzijskih originalih priredi državni osrednji zavod za žensko domačo obrt v Ljubljani, Turjaški trg 4, dne 4. sept. t. l. v svojih prostorih. Razstava bo pokazala kaj se dela pri nas in kako so napredovali posamezni ljubitelji lepe tekstilne umetnosti v tej stroki. Razstavljena bo predvsem obsežna zbirka preprog g. dr. Musterja in gospe iz Krmelja in dr. Na razstavi bo ga. Musterjeva pojasnjevala posamezne vzorce in tehnične podrobnosti. Kdor hoče razstaviti svoja dela (manjše preproge), naj javi takoj zavodu in naznači ime vzorca in velikost, ker je prostor omejen. Posebno dobrodošli so oni, ki so izdelali preproge iz domače volne. Prijave do 3. septembra 1932.

Primarij dr. Černič

zopet redno ordinira v svojem sanatoriju Gosposka ulica 49.

Noseče matere morajo skušati vsako zateganje odpraviti z uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice. Predstojniki univerzitetnih ženskih klinik soglasno hvalijo pristno »Franz Josefovo« vodo, ker se lahko uporabi in se mlo odpirajoči učinek zanesljivo pokaže v kratkem času brez neprijetnih stranskih pojavov. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Pri lenivosti črevesja, boleznih jeter in žolča, odebelelosti in protinu, katarju žolčca in črevesja, obolenjih danke odpravi naravna »Franz Josefova« grenčica zastajanje v trebušnih organih hitro in brez bolečin. Dolgoletne izkušnje po bolnišnicah uče, da uravna »Franz Josefova« voda izborna delovanje črevesa. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Tatvine »Pri roži«.

Jože Glazer iz Počehove in Ivan Kunstek iz Radvanja sta prijavila policiji, da sta bila okradena, ko sta se v soboto popoldne mudila v gostilni »Pri roži« na Koroški cesti. Jože iz Počehove je povedal, da ga je premagalo vino in je zadremal pri mizi. Med tem mu je nekdo odnesel tri zavitke, v katerih je imel nove otroške obleke. Ivanu Kunsteku pa je snil nekdo zavitek z novimi srajcami, ki jih je bil poprej kupil. Po prijavi se je podal v gostilno stražnik, ki je aretirал nekega mlajšega moškega, katerega sumijo, da je nevaren tuji lastnini.

Tat na Mariborskem otoku.

Že dolgo ni bilo na Mariborskem otoku nobene tatvine, pa se je v soboto popoldne le priklatil tja predrzen dolgorstnež in si izbral za žrtev učitelja Draga Cibica ter mu izmaknil iz omara, kjer je imel shranjeno obleko, zlato uro z zlato verižico in žepni nož, v skupni vrednosti 4000 Din. Na delu je sedaj policija, da izsledí predrznega zločinca.

Vlom v klet.

V noči na nedeljo so vlomilci obiskali še ne dograjeno hišo v Medvedovi ulici. Razbili so vrata v kleti in odnesli 400 Din vredno vrvi ter povzročili okrog 500 Din škode. Izginili so brez sledu.

Ponesrečen posestnik.

Pri prevozu sena se je preteklo soboto hudo ponesrečil posestnik Janez Vinček iz Stojncev na Dravskem polju. Splašili so se mu konji in zdirjali po cesti, pri čemur se je voz prekucnil in pokopal posestnika pod seboj. Dobil je težke poškodbe po vsem životu in si zlomil tudi levo nogo. Zdravi se v bolnišnici.

Z nožem v srce.

Preteklo soboto zvečer so si v Apačah skočili v lase delavec Martin Kapun in neki njegovi znanci. Zabliskali so se tudi noži in na bojišču je obležal v krvi Martin, zaboden v srce. Težko ranjenega so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Dva napada.

Ko se je sinoči vračal iz vinotoča Emerik Potočnik, ga je nekdo napadel in obdelal z nožem. Z opeko pa so bombardirali neki zlikovci posestnika Ivana Ploča iz Gačnika in ga težko poškodovali. Potočnik in Gačnik sta morala iskati pomoči v bolnišnici.

Dr. Marinič Fran.

Trubarjeva ul. 11, zopet redno ordinira od 9. do 11. in 14. do 16.

Jadranaši!

V petek, dne 2. 9. 1932 se začnejo zopet redne pevske vaje v dosedanjem prostoru. Ob tej priliki vabimo vse one pevce, ki so svojčas že sodelovali pri »Jadrani« in tudi nove pevce, da se priključijo. Pevske vaje so v državni realni Odbor.

Žalovanje brez črnih oblek.

Žalovanje za pokojnimi svojci s črnimi oblekami, klobuki in kravati, pri ženskah tudi s tenčicami, je bilo vsekar viden čin pietet, a dostikrat silno neprijetno in drago. Ljudje, ki so imeli veliko svojcev, so morali včasih cela leta hoditi v črni. Iz praktičnih vzrokov se je sedaj pričel že povsod pokret za odpravo te navade. Tako moški kakor ženske nosijo sedaj samo še črn trak na levem zavoju jopiča, odnosno bluze. Tako so na zapadu črne žalne obleke že skoraj docela izginile in upamo, da bodo tudi pri nas. Ogromna večina bo to spremembo z veseljem pozdravila.

Nov ples »biguine«.

V Parizu se že leto dni pleše nov ples »biguine«, ki se je prvič pojavil na svetovni kolonialni razstavi in so ga plesali kreoli z Martinique. Danes ga pleše ves Pariz. Ples je podoben rumbi, le manj rafinirana plesalka in plesalec pošteno migat s trebušnimi mišicami in je to prav za prav neke vrste trebušni ples. Predstavljamo si lahko, kako izgledajo pri tem plesu korpulentne in starejše dame. Sicer pa imamo tudi pri nas dovolj zastopnic nežnega spola, ki nimajo toliko avtokritike, da bi uvidele, kako nemogoče so pri plesu — rumbi.

Veličastna zmaga ISSK Maribora

FENOMENALNA IGRA DOMAČINOV. — MARIBOR REHABILITIRA SLOVENSKI NOGOMET.

ISSK Maribor: Gradjanski
3:0 (0:0)

Burne ovacije domačemu moštvu pred garderobo. Množica — kdo bi jo preštel? Na stotine jih je bilo, starih in mladih, predvsem pa seveda, mladine, ki je dala duška prekipevajočim čustvom ob tako krasnem uspehu, plodu skrajne požrtvovalnosti in silne volje. Uspehi doseženi nad Gradjanskim, tistim Gradjanskim, ki je dal občutiti svojo moč in značaj obema ljubljanskima kluboma, je zavirljiv. Gradjanski! Nedosegljiv ideal naših nogometašev, učitelj, ki poganja respekt in spoštovanje v kosti, v zadnji dobi eden naših najjačjih nogometnih predstavnikov. In vendar 3:0! Uspeh, se ne sme oceniti zgolj po točkah, temveč tudi po moralni vrednosti, kajti »Maribor« je dokazal, da se da tudi Gradjanski zrušiti.

Po predtekmi so se točno ob določeni uri časi drug za drugim pojavili na terenu vsi trije činitelji: Gradjanski, Maribor in končno sodnik g. Deržaj. Gradjanski: Petrovič, Bivec, Rajkovič, Gumhalter, Hügl, Sinkovič, Urbanek, Staroveški, Koprivnjak, Stankovič, Kokotovič.

ISSK Maribor: Koren, Bertonceli, Stane, Savo, Konič, Kirbiš, Kohot, Miš, Priveršek, Pepček Bertonceli, Najžer, Zemljič.

Prvi polčas je potekel popolnoma odprto in šele v drugem polčasu je bil »Maribor« v taki premoči, da je zmago absolutno zaslužil. Drugi polčas je bil tudi poln dramatičnih spopadov, ki so pač v prvenstveni borbi neizogibni. Ko je v 26. minuti v drugem polčasu sodnik izključil Kokotoviča, je bil polet belo-črni že v polnem razmahu, dočim se je Gradjanski poslej s svojim sistemom vrednotenosti zrušil. Ni mogel odoleti silnemu startu domačih, ki so pač redke primer stvari pohvale vredne požrtvovalnosti.

Gradjanski je svoje napade večinoma zasnoval iz srede in jih tudi preko srede izpeljeval, včasih se je posluževal taktike naglih prodorov preko kril. V prvi vrsti je zaposlil Urbanka, ki je stalno ustvarjal nevarne situacije in ogrožal s svojimi preciznimi centri in manj preciznimi streli nasprotnikov gol. Sodelovanje med halfi in napadom je bilo točno in zanesljivo. V splošnem pa Zastrebčani že od vsega početka niso napravili tistega vtisa, s katerim so nam poslužili po zmagi 10:0 nad Primorjem. Tehnično so sicer briljirali, in dokler so se čutili gospodarje situacije, so tudi sicer dali vzgled dobrega, vigranega mo-

štva, toda tokrat so trčili na nasprotnika drugega kova. In ko se jim je začela iniciativa izmikati, so se nam predstavili z nove strani, ki je v obilni meri dala prav glasovom iz drugih mest. Začeli so igrati prekomerno ostro, mestoma sirovo, in da bo mera zvrhana, pokazali so, da znajo biti tudi primerno nedisciplinirani.

ISSK Maribor nam je včeraj demonstriral nogomet, ki je bil zares prvovrsten. Z redko videnim elanom so se Mariborčani poprijeli posla, uspevali so s kombinacijami, s predori in prenosi, in so zlasti v drugem polčasu nasprotnika povsem potisnili v obrambo. Rezultat teh silovitih prizadevanj so bili trije goli, in sicer eden lepši kakor drugi.

Presojajoč igro v celoti, je bila ožja obramba najmočnejša formacija mariborskega moštva. Tudi krilska in napadalna vrsta sta bila odlični in bi bilo krivično hvaliti posameznika. Včerajšnja tekma je pač dokazala, kaj zmore vesten trening, disciplina in ljubezen do kluba! Hvala zasluži vsa enajstotica posebno pa zato, ker je popolnoma rehabilitirala slovenski nogomet.

Potek igre je bil v glavnih obrisih že podan. Še nekaj podrobnosti. G. ima začetni udarec, toda prve napade uprizori Maribor. Šele v 8. minuti prvi napad G., ki ga zaključijo Koprivnjak s strelom v aut. V 10. minuti brani Petrovič Zemljičev parobolo in naslednjo minuto konča idealen pas Mirota v aut. Še par napadov Maribora, potem G. preide v protinapad. V 15. korner za G. Strelja ga Urbanka polvisoko, Koren čisti. Napadi se menjajo. Oba nasprotnika forsirata krili, vendar ima M. več zrelih situacij kakor Gradjanski. Vrata G. večkrat bravurozno brani. Kokot in Konič vzorno držita Urbanka in Kokotoviča, tako da G. glavnega orožja ne more izrabiti. Napad M. lepo kombinira, toda opazja se, da so igralci nervozni. Obramba G. čisti v lepem stilu nevarne situacije. Izrazite zrele situacije G. v prvem polčasu ni imel. Proti koncu polčasa pritisne M., toda brez uspeha. Z rezultatom 0:0 konča polčas.

Prvi minute drugega polčasa je M. v ofenzivi. Ali že v 4. min. kot za G. Potem v 6. min. nevaren napad M. Miro visoko centrira. Žoga pride Zemljiču na nogo in že tiči v mreži.

1:0 za Maribor.

Silen aplavz pozdravi uspeh domačih. Publika se razgiblje in ostane živalna do konca. Že v naslednji min. ima Koren priliko, da se izkaže: držati mora Stankovičevo bombo. G. napada. Serija kor-

nerjev proti M. ostane neizrabljena. Igra postane zelo ostra. V 12. min. M. raportira in se 10 minut zasidra v prostoru G. V 26. spopad med Bertoncljem I. in Kokotovičem. Bertoncelj obleži. Publika vdere na igrišče. Sodnik izključijo Kokotoviča. V 36. min. vzorni napad M. Žoga roma od noge do noge in Tonček plasira 2:0 za Maribor.

Publika besni! V 38. min. faulta Hügl Pepčka, da obleži. Publika hoče ponovno vdreti na igrišče, toda reditelji jih zavrnejo. V 40. min. dobi žogo Miro, jo lepo poda Pepčku, ki strelja vole — in žoga tretjič pasira mrežo G. 3:0. Do konca je M. stalno v prostoru G. V zadnji minuti pošlje Pepček četrtič žogo v gol G., toda sodnik gola radi offsidea ne prizna. Konec!

Sodil je g. Deržaj iz Ljubljane objektivno. Sicer je imel zaradi izrednega tem pa zelo težko nalogo, pa jo je vendar rešil povsem zadovoljivo.

V predtekmi so se srečali juniorji Gradjanske, z domačimi juniorji. Tekma je končala neodločeno 3:3 (2:1). Po poteku igre bi domačini zaslužili zmago 3:1 in je le izredna nervoza domačega vratarja Gutmajerja kriva, da so gostje izenačili. Mladina ISSK Maribora pa je dokazala,

da tudi ona ne zaostaja za svojimi starejšimi mojstri.

Sodil je g. Jellinek iz Zagreba.

KASTNER & ÖHLER (Gradec): CY RAPID 7:1 (2:0).

Dopoldne se je odigrala na igrišču ISSK Maribora mednarodna tekma med gorajskima nasprotnikoma. Tekma ni nudila mnogo. Gosti so sicer tu in tam pokazali nekaj lepih napadov, toda v ostalem niso mogli navdušiti. Rapid pa je igra, tako klaverno, da je bila njegova igra slična igri kakega moštva, ki je šele pred nekaj tedni začel igrati nogomet. Igralci so bili nedisciplinirani, kar je imelo zap osledico, da so gosti po mili volji zabijali gole. V interesu mariborskega sporta bi bilo, da se Rapidu sploh prepove igrati mednarodne tekme, ker ni v stariju dostojno reprezentirati našega nogometa. Na eni strani se ISSK Maribor trudi, da bi pridobil mariborskemu sportu renome, — na drugi strani ga pa Rapidovci lahko mišljeno zapravljajo.

Tekmo je sodil dobro g. Vesnaver.

V predigri je zmagala mladina Svobode nad mladino Rapida v razmerju 5:1 (3:0).

Sokolstvo

Iz župnega tehničnega odbora

Sklepi seje ŽTO Maribor z dne 24. avgusta 1932:

1. Po nalogu zveze se predlagajo v imenovanje za župne prednjake naslednji priznani sokolski (tehnični) delavci: bratje Hočvar (Studenci), Komac (Ptuj), Polič (Sv. Lenart), Pertot (Ptuj), Lavrenčič (Maribor), Hvalenc (Maribor), Gorišek (Dolnja Lendava), Hren (Maribor), in s. Hinterlehnerjeva (Ptuj).

2. S. Stana Makuc, imenovana za članico ŽTO.

3. Mariborsko sokolsko okrožje bo sklicalo stalni meddruštveni odbor načelnikov in vodnikov mariborskih društev za poglobitev sokolskega dela v Mariboru.

4. Dne 18. septembra bo zaključena slovesnost Tyrševega leta z zvezdnim stafetnim tekom. Na 4 progah (Črna—Maribor, Šalovci—Maribor, Središče—Maribor in Vitanje—Maribor) bo teklo okrog 900 Sokolov (članov in naraščajnikov) 306 km. Prihod stafet v Maribor je predviden okrog pol 11. ure, nakar bo zaključna slavnost.

5. I. in 2. oktobra izvede župa svoje prve lahkoatletске tekme za društva in čete, in to v višje bojih ter posameznih panogah: Člani peterboji, članice in ženski naraščaj troboji in moški naraščaj četverboji. Posamezniki lahko tekmujejo v poljubnih panogah, ako se prijavijo iz iste najmanj 3 tekmovalci. Za vse tekmovalce pa je obvezna še tekma v pro-

stih vajah. Okrožni prvaki v švedski stafeti bodo tekmovali za župno prvenstvo. Zmagovalci v posameznih oddelkih za obvezne panoge dobe plakate, drugi pa diplome. Župni TO bo odslej vodil seznam lahkoatletskih rekordov župe. Ob priliki tekem bo razpisan fotoamaterski natečaj za najboljše slike. Tekme bodo na letnem telovadišču Sokola Maribor I. in bodo po možnosti združene z dvodnevnim taborenjem.

Seja prednjaškega zbora

Maribor-matica bo drevi ob 20. uri v Narodnem domu.

Poziv članstvu Sokola III.

V sredo zvečer ob 7. uri naj se zbere vsi telovadeči oddelki, člani, članice, moški in ženski naraščaj ter moška in ženska deca na letnem telovadišču. Udeležba strogo obvezna!! — Načelnik.

Sokolsko društvo na Teznem proslavi

4. septembra zaključek Tyrševega leta in rojstni dan staroste SKJ kraljeviča Petra. Otvoritev proslave bo v soboto 3. septembra na društvenem telovadišču, ki je bilo otvoreno lani ob vstopu v Tyršovo leto, s koncertom društvene godbe. V nedeljo dopoldne bodo društvene lahkoatletске tekme v istih panogah kakor za župne tekme, popoldan pa bo društvena štafeta: člani in moški naraščaj 4 krat 20 m, članice in ženski naraščaj pa 4 krat 100 m ter telovadne igre. — Pri okrožnih tekmah v odbojki so člani dobili 8. mesto (10 točk), moški naraščaj 4. mesto (20 točk), a ženski naraščaj 2. mesto (22 točk). V nedeljo 28. avgusta je pa priredilo društvo članski izlet na Klopni vrh.

S. - - - i:

Svilene nogavice

Pri nekem večjem trgovskem podjetju je dobila Malčka po dolgem iskanju vendarle službo strojepiske. Že od prvega dne, ko jo je bil ravnatelj poklical v svojo pisarno, pa se je Malčka, ki je bila postavno in čedno dekle, polasčal čuden nemir. Opazila je marsikaj in vselej je pred njegovimi pogledi sramežljivo povsila oči. Ko je bila sama, je večkrat premišljevala, kaj se skriva za njegovimi pogledi.

Neke noči je imela Malčka grozne sanje. Skrivnost svojih sanj in kar je doživela prejšnji dan v pisarni, to vse je povedala svoji prijateljici Eli.

»Varuj se, draga moja,« jo je posvarila Eli. »Izkušnjava mesta so velike in ti jih še ne poznaš. Lepo in mlado dekle kakor si ti, se jim prav težko izogne.«

Ravnateljova prijaznost in mehke besede so Malčko neprestano vznemirjale. Imel je jedva 35 let, bil je močne postave in vedno elegantno oblečen. Njegove geste so bile kavalirske in vsi podrejeni so ga visoko čislali.

Ko sta nekega večera iskala star dopis, se je ravnatelj nehote dotaknil njenih prsi. Malčko je spreletelo po vsem životu. Njena zmedenost se je stopnjevala, dočim ji je on, kakor po navadi narekoval pisma pozno v noč in ji, preden je odšla, narahlo stisnil roko in sladko

zašepetal: »Gospodična Malčka, na svidenje!«

»Kaj naj storim?« je premišljevala doma, ko se je pogreznila v mehko posteljo. Dobro je vedela, da je odvisna, in da je danes težko najti drugo službo. Že naprej je slutila, da se bo ujela v njegove mreže in da bo zmagal on, ki jo tako poželjivo gleda. Ne bo se mu upala upreti in storil bo z njo, kar bo hotel.

Vroč je bil naslednji dan, in Malčka je oblekla novo svileno bluzo. Čim je vstopila v pisarno, že sta se srečala z ravnateljem, ki jo je očito pričakoval. Poklical jo je v svojo sobo in ji narekoval pisma. Malčka pa je mislila na vse druge in sklenila rajše umreči, kakor da bi privolila v njegovo strast in se mu vdala. Delala je pogrešek za pogreškom. Po njeni glavi se je podila nova misel, kako se bo vse to končalo. Mogoče me danes, ko je sobota, povabi kam na sestanek, na izprehod ali celo v bar? Postajala je nestrpna. Zaman se je trudila govoriti o vremenu, o uradnih dogodkih, ker se je zavedala, da se v njenem govoru skrivajo druga čustva. Oh, zakaj je ona tako lepa in zakaj so moški tako grdi?

»Gospodična Malčka, zelo so mi všeč vaše nogavice,« je dejal, ko je prenehal narekovanje. Hotelo mu je nekaj odgovoriti, toda beseda ji je ostala v grlu. Njeni lici sta goreli. Misli si je, da ji namerava pokloniti nekaj parov takih nogavic in zato jih hvali. Sklenila je odločno zavrniti tako nečastno ponudbo.

Pred seboj je videla življenje nepošte-

nega dekleta, ki se oblači v svilnate obleke, da razvname pohotnost. Stud nad takim življenjem je stiskal Malčkino srce. Ravnatelj je nadaljeval: »Danes je sobota in vi ste prosti popoldne. Ste obljubili že komu sestanek?«

Komaj slišno so izgovorile njene razpaljene ustnice: »Ne.«

»Tedaj vas prosim, gospodična Malčka, male usluge. Tu je denar. Kupite mi danes popoldne pol ducata takih nogavic, kot jih nosite vi. Rad bi jih poklonil svoji ženi...«

Ravnateljova prežnja je Malčko tako razžarila, da je naslednji ponedeljek odpovedala službo.

Janja

Zaka se ne zmotijo ptiči, ko hranijo svoje mladiče?

Vsako je že videl mlade ptičke v gnezdu. Ni skoraj drugega na njih ko neprimerno velik rumeno obrobljen kljun. Ker pozneje ta rob izgine, ga je najbrž narava mladičem zaradi tega namazala okoli kljuna, da stari lažje razločijo njegovo odprtino. Ptičja gnezda so namreč izpostavljena mnogim zasledovalcem in so zato v bolj skritih, samotnih in temnih krajih. Kako pa naj razločijo stari, kje odpirajo mladi lačna žrela, če ni nobene vidnega znaka? Stari sede tudi vsakokrat na isto mesto, ko priteče s pol-

nim kljunom k mladičem in bi tako moral oddajati hrano vedno le onemu, ki mu je ravno nasproti, kar tudi stori. Da pa pri ptičji mizi ne nastane morebiti nedobrodošla protekcija, poseže skrbna mati narava med ptičje kosilo in poskrbi takole za vse enako.

Ptiče razdelimo po hrani v take, ki se prehranjujejo z mrčesi in take, ki se preživljajo samo od zrnja in temu slične prehrane. Ptičke, ki se hranijo od mrčesa, prebavljajo izredno naglo. To je tem bolje, ker uničijo mnogo več te golazni. Vsak mlad požeruh zato tudi kmalu odda prebavljeno hrano in se potruži na rob ne baš velike hiše. In ko je spraznjeno njegov mesto, se njegov bratec sosed nerodno prekucne v praznino, tretji se potruži na prostorček drugega, »nečistnik« pa roma na zadnji prazen prostor.

Tako pride počasi vsak do skrbno napolnjene skodele in vsi so nakrmljeni.

Zrnjari prebavljajo mnogo počasneje. Zopet prav, ker s tem naredijo veliko manj škode. Res čudno, kako narava to uvaža. Procedura pri prehrani pa je ista, le da se vrši počasneje. Mrčesarji zanesajo neverjetne množine te golazni v gnezda. Tako so izračunali, da nanosi samo en par vrabcev okoli 4000 gosenic svojim mladim. Prof. Cilenšek je menil nekdanj:

Vidite, kako bogato odškodujejo človeka za vsako proseno zrno, ki mu ga je kedaj ukradel v sili.

Po obsodbi v Madridu

KAKO JE BILA ODKRITA ŠPANSKA ZAROTA?

Jeneral San Jurio je bil pred izrednim vojaškim sodiščem obsojen na smrt in nato na predlog vlade od predsednika republike pomiloščen na dosmrtno prisilno delo, obenem pa razrešen vseh vojaških dolžnosti in časti. Šele podrobna preiskava vojaškega sodišča je odkrila, kako je general San Jurio pripravil zaroto. Kako je bil zapleten v monarhistični puč in kako je bil ta odkrit, to tajnost pa je zvedel posebni dopisnik znanega angleškega lista "Manchester Guardian", ki piše:

"V zadnjem času se je opazalo na Španskem živahnije delovanje monarhistov, ki so pričeli uspešno izkoriščati odpor in nezadovoljstvo javnosti proti katalonskemu statutu in splošnim zahtevam Kataloncev, trdeč, da bi ugoditev njihovim zahtevam pomenila razkosanje Španske. Monarhisti so pri tem mogli računati tudi z nezadovoljstvom nekaterih republikanskih krogov, ki so bili nasprotniki katalonskim zahtevam. Monarhistični listi so v zadnjem času prinašali stalno debele naslove: »Živela zedinjena Španija!« Obenem so obtoževali vlado Azane in cortes, da delujeta za razcepljenje španskega edinstva.

Med tem pa je večje število vpokojenih častnikov in javnih delavcev, ki so bili nezadovoljni z dosedanjim delom režima, skušalo pridobiti uglednega republikanskega politika Aleksandra Lerrouxa, voditelja radikalov v cortesu, da bi se postavil na čelo pokreta proti Azanovi vladi. Lerroux pa kot prepričan republikanec na to ni pristal, temveč je celo opozoril predsednika vlade Azano, da hočejo monarhisti vreči sedanjo vlado, diskreditirati obstoječi režim in zopet vzpostaviti monarhijo. Ni mu pa maral izdati oseb, ki so ga hoteli pridobiti za to protivladno akcijo. Vendar so bila Lerrouxova odkritja dragocena, ker je Azana zdaj vedel, da mora biti oprezen in da mu monarhisti strežejo po življenju.

Nekako v tem času se je zgodil zelo važen incident. Polkovnik Mangada, prepričan republikanec, je obvestil vlado, da je med častniki španske armade mnogo nasprotnikov republike. Nekaj dni po tem obvestilu so bili veliki vojaški manevri, ki jih je vodil general Villegas, poveljnik madridske garnizije in zaveden protirepublikanec. Ob zaključku manevrov je bil banket, ki so mu prisostvovali pravkar prosti absolventi vojaške akademije. Na banketu je bil tudi general Goded, čeprav to službeno ni bilo potrebno. Po banketu je imel general na gojence nagovor, ki ga je končal z vzklikom: »Živela zedinjena Španija!«

Polkovnik Mangada je proti temu javno protestiral, ker bi bil moral general Goded zaključiti svoj govor z vzklikom republike. Na Mangadov nastop je gene-

ral ostro reagiral, general Villegas pa je odredil takojšnjo aretacijo polkovnika Mangade. Drugega mnenja pa je bilo vojno ministrstvo, ki je obsodilo postopanje generalov Godeda in Villegasa in ju odstavilo z njihovih mest, proti polkovniku Mangadi je pa uvedlo kazensko postopanje zaradi kršitve discipline. Mangada je bil obsojen in je ostal v zaporu do odkritja nedavnega prevratnega poskusa, ko je bil na zahtevo javnosti izpuščen.

Drugi važen incident se je pripetil julija na proslavi Santiaga, zaščitnika španskega konjenišva. Med banketom so častniki v svojih govorih ostro kritizirali republikanski režim. Ko je vlada to izvedela, je odredila takojšnjo aretacijo in kaznovanje vseh prizadetih častnikov. Med tem pa so iskali predstavniki plemstva in nasprotniki republike voditelja, ki naj bi vodil pokret za odstranitev Azanove vlade. Pravo osebo so našli v generalu San Jurio, ki je bil zelo ogorčen nad vlado, ki mu je odvzela poveljstvo civilne garde in ga postavila za poveljnika orožništva. General San Jurio je rad stopil na čelo protirežimskega pokreta in je našel krepko oporo zlasti v vrstah vpokojenih častnikov. Zarota je s tem postala dejstvo.

Vstaja bi bila morala izbruhniti že večkrat poprej, preprečile so jo pa razne nepričakovane ovire. General San Jurio se je zavedal, da je na vsem Španskem zelo popularen zaradi svojih velikih zaslug v borbah v Maroku. Vedel je, da pomenita njegovo ime in prestiz v javnosti jamstvo za uspeh zarotniške akcije. Čeprav je bil zelo ogorčen nad vlado, je bil vendar toliko previden, da se javno ni spuščal v prevratno gibanje vse dotlej, ko je bil uspeh takorekoč zagotovljen. Med tem pa je bila vlada že obveščena, da monarhisti pripravljajo vstajo. Vede-la je tudi, da so mnogoštevilni ugledni monarhistični voditelji imeli nedavno v Biarritzu sestanek, na katerem je bil definitivno določen dan več mesecev pripravljenega puča. V primeru, da bi general iz kakršnegakoli vzroka morebiti okleval, bi prevzel vodstvo prevrata general Goded.

V zadnji uri je šele monarhistom popolnoma uspelo pregovoriti generala San Juria za prevzem vstaškega vodstva. Izbruh vstaje je bil določen na dan 10. avgusta. Vstaši bi morali v Madridu najprej zasesti pošto in vojno ministrstvo, ubiti ali pa vsaj zapreti predsednika vlade Azano, nato pa se polastiti tudi vseh ostalih javnih poslopij v mestu. Uporniki so že tudi vnaprej določili, kdo naj bi prevzel upravo posameznih pokrajin.

V zadnjem trenutku pa so bili zarotniki obveščeni, da ne smejo preveč upati na uspeh prevrata v Madridu. Zato so se odločili, da bo središče vstaje Sevilla. General San Jurio je namudoma odpoto-

val tja z namenom, da stopi na čelo prevrata. Vlada pa je bila o njegovem odhodu obveščena in se ji je takoj porodil sum, da namerava San Jurio nekaj nevarnega, zlasti še, ker bi moral prav na ta dan prisostvovati seji vlade.

Generalu San Jurio se je posrečilo zavladata v Seville in je bil prepričan, da bo v najkrajšem času izveden prevrat tudi v vsej ostali Španiji. Mem tem so pa nastale velike ovire že v Seville sami. Zrakoplovni častniki so ostali zvesti režimu in so odstranili z vseh motorjev magnetne ter s tem onemogočili njihovo delovanje. Ta korak letalskih častnikov je porazno vplival na San Juria, ki je spoznal, da je prevrat obsojen na neuspeh. Pričakoval je le še vesti iz Madrida. Ko pa je izvedel, da je vstaja v Madridu popolnoma propadla, je uvidel, da je vsak nadaljni boj zaman. Preoblekel se je v meščansko obleko in zapustil Seville v avtomobilu, ker se mu ni posrečilo dobiti v ta namen letala. Ko je prišel na portugalsko mejo, so ga obmejni stražniki spoznali in aretirali. Tako se je končal monarhistični puč na Španskem.

Nihče ne uide svoji usodi...

V kitajski provinci Honan bo v kratkem uveljavljen nov zakon, ki predpisuje vsem dekletom v deželi, da se morajo do neke starostne dobe poročiti. Če kako dekle le ne more najti moža, ji pošljejo oblasti seznam zakrknjenih samcev in ostalih zakonskih kandidatov, izmed katerih si potem vsaka roža mora poiskati svoj trn. Z ozirom na novi zakon bodo mladi Kitajci najbrže sami poihitili in si poiskali svoje žene v strahu, da ne bodo — izbrani.

Madžarska iredentistična komedija.

Madžari rovarijo neprenehoma in ob vsaki priliki proti mirovnim pogodbam in novim mejam, ki jim onemogočajo nadaljino potujčevanje Slovanov in Romanov. Tako so slavili tudi god svojega patrona sv. Štefana z obhodom, pri katerem so nosili skrinjo s »Svetimi praviciami«, ki jo kaže naša slika.

Vprašanje usode Kmetijske eksportne zadruga v Mariboru

Pojasnilo zastopnika izvoljene uprave.

Z ozirom na poročilo v Vašem cenilu o razpustu Kmetijske eksportne zadruga v Mariboru in o uvedbi stečajnega postopanja glede njenega premoženja prošim kot zastopnik izvoljene uprave gori navedene zadruga, da prinesete jasnosti na ljubo sledeče priobčilo:

Res je, da je banska uprava Dravske banovine z odločbo dne 19. aprila 1932 odredila oblastveni razpust Kmetijske eksportne zadruga ter določila, da se brez odloga denejo vsa premožena imovina in denarna sredstva, poslovne knjige in poslovni pripomočki zadruga pod zaporo in da je določila komisarija v izvršitev te zapore ter v upravo poslov, ki jih radi interesov zadruga članstva ni dopustno odložiti. Kot vzrok za ta svoj postopek je navedla v glavnem, da so člani uprave prekoračili statutarni delokrog zadruga.

Zoper ta odlok je vložila zadruga pravočasno priziv, ki pa še do danes ni rešen. Odlok banske uprave tedaj še ni pravomočen. Kljub temu je predlagal komisar zadruga uvedbo stečajnega postopanja, in to radi tega, ker je zadruga po njegovem naziranju pasivna. Ta predlog je sicer okrožno sodišče zavrnilo, pač pa mu je ugodilo višje deželno sodišče. Tudi zoper ta odlok je vložila zadruga rekurz na stol sedmorice, tako, da tudi ta odlok še ni pravomočen.

Poleg vprašanja legitimacije komisarija k tako dalekosežnemu predlogu, kakor je predlog za izvedbo konkurznega postopanja, spodbija zadruga tudi naziranje komisarija, da bi ona bila pasivna. Spodbija se namreč naziranje, da tvorijo oni zneski, katere so vplačali člani zadruga na račun uprave, tudi premoženje zadrugarjev. Zadruga stoji nasprotno na stališču, da je to v smislu dogovora nje-no premoženje. Do pravomočne rešitve tega vprašanja pa se o končni likvidaciji Kmetijske eksportne zadruga še ne more govoriti.

Zahvaljujoč se Vam za sprejem tega poročila, ostanem z odličnim spoštovanjem

Dr. Milan Gorišek.

Sv. Lenart, dne 25. avg. 1932.

Zdravstvo v svetu.

Iz neke mednarodne statistike posnemamo naslednje zanimive številke, ki kažejo, na koliko prebivalcev prihaja v posameznih državah po en zdravnik: V Avstriji na 837, na Španskem na 1000, v Angliji na 1069, v Nemčiji na 1237, v Zedinjenih državah na 1326, v Franciji na 1496, na Bolgarskem na 2400, na Švedskem na 2660 in v Jugoslaviji na 3450 ljudi.

Prazno sobo

s posebnim vhodom, električno razsvetlavo, brez štedilnika (kuhanje ni dovoljeno), oddam boljši osebni s 1. septembrom. Stritarjeva ulica 5/I. 2780

Lokal

na najprometnejšem mestu v Mariboru porabljen za vsako stroko (izvzemši specerijo) oddam takoj. M. Berdajs, Maribor, Trg svobode. 2751

Dobro ohranjene šolske knjige

za enoletni trg. tečaj pravi prodam. Ivanka Kos, artiller. k. na, Stritarjeva ulica 30. 7261

Nemški lezik,

pravopisje, dopisje, poučuje po najboljši metodi Kovač, Maribor, Krekova ulica 6. 2733

2 do 3 sobno stanovanje

išče 4 članska boljša družina. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Reden plačnik«. 2771

1 do 2 sobno stanovanje

išče mirna stranka. Plača lahko za pol leta vnaprej. Dopise na upravo »Večernika« pod »Čisto stanovanje«. 2770

Tovorni avto 3½ tonski »Ford«

(3-osmi) v brezhibnem stanju, 25.000 kg, vožen, zelo ugodno na prodaj. Dopise na upravo »Jutra«, podružnica Maribor pod »Ford«. 2755

Učiteljska družina v bližini šol

sprejme dva dijaka na stanovanje in hrano. Kopalnica na razpolago. Naslov v upravi. 2727

Pouk posameznikov

v strojepisju, v stenografiji, računstvu, knjigovodstvu in korespondenci. Začetek dnevno. Traja 5 mesecev. Kovač, Maribor, Krekova ulica 6. 2732

Mlade zdrave svinje

zelo dobre pasme, navajene na sirovo in kuhano navadno hrano na prodaj. Veleposestvo Rosenberg, Maribor, Tržaška cesta 64. 2681

V Mariboru!

Sprejme se dva dijaka v bližini srednjih šol, prvo nadstropje, soba, kopalnica, prvovrstna hrana, trgovski družini. Pomoč pri učenju v hiši. Ponudbe poštnoležeče Maribor št. 45. 2662

Gospoda ali dijaka

sprejem kot sostanovalca. Židovska ul. 12 I. 2753

Dijaka sprejem na stanovanje

in v vso oskrbo za nizko ceno. Magdalenska ul. 41. Maribor. 2749

Lepo opremljeno solčno sobo

s posebnim vhodom in souporabo kopalnice oddam s 1. septembrom. Stritarjeva 29, I. 2752

Lepo, opremljeno sobo

oddam s 1. septembrom v najem. Tattenbachova ulica 20 I, desno. 2747

Iščem službo za postrežnico

ali za pomoč pri kuhinjskih in gospodinjskih delih. Ponudbe pod »Popolnoma zanesljiva« na upravo »Večernika«. 2754

Prijeten dom

nudi inteligentna dama koncem 40 starejšim gospodom, ki želijo udoben dom, na krasno ležečem posestvu 2 uri od Maribora. Pozorna postrežba, velika biblioteka, lepi sprehodi, sadne, grozdne in mlečne kure. Ponudbe pod »Udoben dom« na upr. lista v Mariboru. 2751

Enega ali dva dijaka

mlajša sprejem na lepo zračno stanovanje in hrano blizu gimnazije. Naslov v upravi lista. 2750

Sprejem dva dijaka

na stanovanje in hrano v bližini učiteljskega. Naslov v upravi »Večernika«. 2737

Suha bukova drva,

prvovrstna z dovozom na dom prodaja prostorni meter za Din 105.— Gnilšek, Razlagova ulica 25. 2756

»Tempo« čevlji

na obroke. Slovenska 18. 2500

Izposojamo

gramofone in plošče po Din 1.— »Šlager«. Slovenska 18. 2501

Lepo, rjavo obleko

prodam za Din 650.— Cvetko, Strassmajerjeva ul. 28. 2799

Solske torbe in nahrbtniki

v veliki izbiri pri Ivanu Kravosu, Maribor, Aleksandrova c. 13. 2736

Lepo dvosobno stanovanje

s kopalnico iščeta zakonca brez otrok s 1. ali 15. oktobrom v centru mesta. Naslov v upravi. 2748